

Pravda a pravdy

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2004](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2004](#)

◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 9. 5. 2004

◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 9. 5. 2004

Pravda a pravdy

Každý náš poznatek, který označujeme jako pravdivý čili jako „pravdu“ (jednotlivou), je buď něčím novým, co dosud nebylo známo, anebo je nějakým způsobem zopakováním toho, co známo už bylo a je, ale co kdysi jednou přece muselo být něčím novým, co do té doby nebylo známo. Není a nemůže být rozhodující, zda to, čeho se takový poznatek týká, tu byl již před oním, tehdy ještě neexistujícím poznatkem, anebo je-li „výskyt“ onoho „předmětu“ poznání (poznatku) ve světě natolik spjat se samotným „poznáním“, že teprve tímto poznáním se realizuje. Jinak řečeno: jsou skutečnosti, které mají jakousi relativní svébytnost a jsou zapojeny do reálných kontextů, k nimž nemusí nutně náležet poznávající resp. vědomý (event. proto-vědomý, tedy reaktivní) subjekt; a jsou naproti tomu skutečnosti, které se bez aktivity onoho poznávajícího (proto-poznávajícího, případně prostě reagujícího) subjektu neobejdou, tj. bez jeho přispění se nestanou tím, čím pak jsou. Obojí jsou však skutečnosti, a Pravda se tedy vztahuje nejen ke skutečnostem, jež přetrvávají z minulosti, ale také k takovým, které teprve čekají na uskutečnění, na realizaci. A na takových situačních případech vztahování k tomu, co ještě není, ale co má (nebo nemá) být, se ukazuje pravá povaha Pravdy. Pravda přichází a vztahuje se k subjektům, nikoli k předmětům – nepředmětné výzvy nemohou oslovit předměty, nýbrž pouze „subjekty“ (pod „subjektem“ ovšem musíme mít na mysli veškerá „pravá jsoucná“); jen prostřednictvím subjektů a jejich „odpovědí“ na nepředmětné výzvy (apely) se může Pravda prosazovat uprostřed skutečného světa (světa skutečností, a to především uprostřed těch, které jsou pravými jsoucnými a proto mají „nitro“). Pravda se prosazuje ve světě po věky věků, tj. po dlouhé, nesmírně dlouhé epochy, ale prosazuje se velmi dlouho jen jako „to pravé“, kdežto jako Pravda se začíná prosazovat až dějinně, tj. v tzv. lidských dějinách. A jeden typ tohoto prosazování je poznávání předmětné stránky skutečností (v to počítajíc zejména setrvačnosti, na které se ovšem zejména od nové doby výhradně soustřeďují přírodní vědy).

(Písek, 040509-3.)